

בוועז ארד

פובליציסט

כבוד המומחית ל"פסיכולוגיה של כבוד האדם"

אחד הגופים המובילים כמעט כל התנגדות לפיתוח [צילום: החברה להגנת הטבע]

אין מחלוקת על תרומתן של חוות הבודדים בנגב לתיירות באזור ולביקוש להתיישבות בו. אך המתיישבים - אנשים פרטיים אשר סיכנו כל מה שיש להם כדי להפוך את פיסת המדבר החרבה שקיבלו מן הרשויות לגן פורח של חקלאות ותיירות - נשכחו בדרך

מארגון תמים לטיפול התודעה של שמירת הנוף בארץ הפכה החברה להגנת הטבע למובילת המאבק נגד התיישבות בה - איך כתב הכוהן הגדול שלה בימיה הטובים? "מאלה שדיברו בעבר בשם 'רוח האדם' ו'רוח האדמה' נותרו לנו זיכרונות מרים"

[< האם החברה להגנת הטבע פונדמנטליסטית?](#)

• • •

תגיות: אריה אלדד ישראל חסון רוברט אילטוב כבוד האדם וחירות

המעין בפרוטוקול הדיון של ועדת הכלכלה של הכנסת מיום 16.3.10 (שיעלה לאתר הכנסת בקרוב), עלול להתעצב. מדובר בדיון שהוביל חבר הכנסת ישראל חסון [בהצעת החוק של הרשות לפיתוח הנגב](#), אותה יזם יחד עם ח"כ רוברט אילטוב, בתמיכתם של ח"כ אריה אלדד וחברי כנסת אחרים. הצעת החוק נועדה להסדיר את מעמדם של המתיישבים הבודדים בנגב. לצד המתיישבים ובעלי החוות שהגיעו לדיון, הוזמנו גם נציגי הרשויות ומשרדי הממשלה ונציגי ארגונים שהצהירו כי יש להם נגיעה או אמירה בנושא.

חוות דרך היין בנגב היא מפעל ההתיישבות הגדול והמצליח ביותר אשר קם בנגב בשנים האחרונות. אין מחלוקת על הצלחתם של המיזמים אשר הביאו לפריחה חסרת-תקדים של התיירות לנגב ולביקוש רב להתיישבות ביישובי רמת הנגב. אך המתיישבים - אנשים פרטיים אשר סיכנו כל מה שיש להם כדי להפוך את פיסת המדבר החרבה שקיבלו מן הרשויות לגן פורח של חקלאות ותיירות - נשכחו בדרך.

למרות שהמתיישבים עלו על הקרקע בעידודם של גורמים ממשלתיים ובאישורם, מזה שנים שרשויות מדינה טוענות כי לא הן שאישרו את הקמת החוות, ומעמידות אותם בפני שתי אפשרויות רעות: לעקור מן השטח ולהביא לירידת השקעותיהם לטמיון, או להמשיך להחזיק בשטח בתקווה שיוסדרו החוקים והנהלים, למרות היותם בשלב זה "מפרי חוק", לכאורה.

האם החברה להגנת הטבע פונדמנטליסטית?

הדיון התנהל מתוך שאיפה לסייע ולהכיר באחריות המדינה לפתרון הסבך שאותו היא יצרה באמצעות מוסדותיה המסוכסכים. זו הייתה רוח הדיון עד אשר הגיע תורה של עו"ד חגית הלמר, נציגת החברה להגנת הטבע, אשר למעשה "חטפה" את הדיון: כיצד זה מצהירים המתיישבים כי הם יושבים כחוק על אדמותיהם אם לא נערך מכרז? - שאלה. כיצד מעיזים הם לבקש זכות קניין תוך התעלמות מזכות הציבור לאדמה, לטבע ולנופים? זוהי קבוצת עבריינים המתעלמת מן החוק, הכריזה הנציגה, וטענה כי ההגנה על כבוד האדם מצריכה תיקון העוול של איפה ואיפה הפוגע, בשם מה שהיא כינתה "הפסיכולוגיה של כבוד האדם", במי שלא זכה להתיישב בחוות בודדים. שטף צדקני זה, המאפיין את מאבקה המתמשך של החברה להגנת הטבע בהתיישבות, מוכר היטב למי שמצוי בעתירות המשפטיות שמגישים ארגון זה נגד ההתיישבות.

מפת הקצאת השטחים בנגב וחלוקתם בין שמורות טבע ושטחי אש ובין התיישבות ומימי פיתוח כלכלי, מגלה תמונה מדהימה: להתיישבות הוקצתה רצועה צרה ומצומקת, ושאר שטחי הנגב חסומים בפניה.

במאמר שפרסם בשנת 1987 בכתב העת "טבע וארץ" (גיליון כ"ט 2), תחת הכותרת "רוח האדם, לא רוח האדמה", יצא עזריה אלון, המגלם בדמותו את חזון שמירת הטבע בארץ ישראל, נגד רוח החזרה לטבע ולאי-הרציונליות, אשר באו לידי ביטוי בספרון "רוח האדמה" בהוצאת אחד מבתי הספר של החברה להגנת הטבע. הספרון, אשר כלל מאמרים של אדוארד אביי, [הנאום \(שלא היה\) של צ'יף סיאטל](#), ועוד נבואות חורבן שהובילו לקריאות נגד כל פיתוח התיישבותי ותעשייתי, הפך אז לחלק מן הפק"ל של מדיניות החברה להגנת הטבע והשפעתו לא פגה עד היום.

לנוכח היותה של החברה להגנת הטבע כיום אחד הגופים המובילים כמעט כל התנגדות לפיתוח, מן הראוי אפוא לשוב ולעיין במאמר המיוחד הזה של אלון:

"אני נאבק ברעיון של 'רוח האדמה' לא משום שאין הוא ציוני, אלא משום שהוא נגד האנושות... השאלה היא מה יכון אותנו ואת מעשינו, 'רוח האדמה' ערטילאית או 'רוח אדם' רציונלית. התקופה שבה אנו חיים אינה תקופת זוהר לרציונליזם. כוחות אפלים של אמונות מיסטיות ופונדמנטליזם דתי שטפים את כל

העולם, מארצות המצויות בראש הסולם הטכנולוגי, כארצות הברית ועד אירן... מאלה שדיברו בעבר בשם 'רוח האדם' ו'רוח האדמה' נותרו לנו זיכרונות מרים, שכן דווקא אלו היו תמיד אויביה של רוח האדם".

ועוד כתב שם אלון, כי "קשה להתמודד עם המציאות הממשית של בני-האדם; גם עם הצורך לתת תשובות לצרכים הטכנולוגיים, ולצרכי השימוש בקרקע, במים ובאוויר, וגם לשמור על מורשת הטבע למען עצמנו ולמען הדורות הבאים. קל הרבה יותר להתעלם מכל אלה, לשלול את הקיום האנושי הריאלי, להיתפס לרעיונות מיסטיים ולהאמין שהם הם שיפתרו את בעיותינו".

על גבי עותק המאמר שבידי כתב עזריה אלון הקדשה: "גם היום, כמו בזמן כתיבת המאמר, נשאר הערך העליון - רוח האדם".

▪ [לאתר מגזין מראה](#)

▪ המאמר מתפרסם גם בטור "על הכוונת" ב"מקור ראשון".

▪ בועז ארד-ארדר הוא עמית מחקר ב"מכון ירושלים לחקר שווקים". מנהל תקשורת שיווקית ופובליציסט.

◀ [רשימות נוספות: מראה](#)

▪ [ימי שקיעה](#) / ניבה פון ויזל

▪ [ואולי אובמה צודק?](#) / משה דן

▪ [תענוגות העברית](#) / עמוס גורן

[שלח לחבר](#)

[הדפסה](#)

[בימה חופשית+](#)

[כתבים ב- News1](#)

מצר: 27/03/2010 | עדק: 27/03/2010

לחץ כאן להדפסה